

*Spisak
RAD*

**MATERIJALNI UVJETI ZA SPORTSKO REKREACIONE
SADRŽAJE U TURIZMU**

prof. mr. Mirko RELAC, dr. Sonja KUNTARIĆ, Branko
SVIBEN, Željko PINTAR,
iz Odjela za primijenjenu kineziologiju

Summary:

**MATERIAL CONDITIONS OF SPORT RECREATIONAL
ACTIVITIES IN TOURISM**

The investigations were carried out in a sample of 1171 subjects in sport recreational centres (hotels) along the Adriatic coast in 1968/69 to investigate:

- the interest and attitudes of tourists for different sport-recreational activities
- kind, number and place of sport activities according to the number and structure of guests at the tourist centres.
- organisation and methods of work of recreation for tourists.
- economic value of sport recreation in tourism.

The data obtained allow the following conclusion: Sport-recreational activities should be included in tourist services according to the interest and attitudes of guests. There also exists a direct or indirect economic justification for investments for the building of recreational facilities in hotel and catering establishments in summer tourist resorts.

(1) UVOD

Turizam i sport predstavljaju dvije najveće socijalne pojave dvadesetog stoljeća. One svakim danom postaju sve više »artikli masovne potrošnje«. Turistički promet u znatnoj mjeri utječe na nacionalni dohodak mnogih zemalja. Takova nagla ekspanzija turizma i sporta sigurno ima svoje korijene vezane uz značajne promjene do kojih dolazi s obzirom na nove i izmijenjene uvjete života i rada. Nagli razvoj civilizacije i industrijalizacije stavlja suvremenog čovjeka pred teškoće koje nastaju u vezi sa modernim tehničkim razvojem sredstava za proizvodnju. Taj razvoj uvjetuje smanjenje potrebe za kretanjem i tjelesnim naprezanjima pri radu, kao i brzi razvoj gusto urbaniziranih gradskih i industrijskih sredina. Takovi uvjeti života i rada suprotni su težnji čovjeka za doživljavanjem prirodnih ljepota, upoznavanjem novih još nepoznatih sredina. Oni motiviraju čovjeka na putovanja, i aktivnosti koje su suprotne od svakodnevnih monotoni i zamornih profesionalnih djelatnosti.

Iako postoji mnogostruka povezanost sporta i turizma, ipak u današnje vrijeme sport kao sastavni dio turističkog usluživanja postaje sve značajnija veza. Pri tom se misli na sportsku aktivnost, koja popunjava sadržaje boravka turista i omogućuje im aktivan odmor uz zadovoljenje interesa i potreba za igrom i kretanjem.

1.1. Cilj ispitivanja

Cilj ispitivanja je bio da se utvrdi sadržaj rekreacije tjelesnim vježbanjem na temelju stavova i interesa domaćih i stranih turista, korisnika usluga i da se saznaju materijalni uslovi za njegovo realiziranje iz aspekta: izbora lokacije, mogućnosti kapacitiranja, organizacionog postavljanja, investicionih ulaganja i načina izgradnje, te njegovih financijskih efekata prilikom eksploatacije.*

1.2. Dosadašnja ispitivanja

U Njemačkoj demokratskoj republici (DDR) je E. Buggel pratio interese turista na moru i u planinama u odnosu na aktivan odmor za vrijeme godišnjeg odmora. Na bazi tih ispitivanja utvrđeni su programi aktivnosti sportske razonode, kao i planovi rada u njima. U centrima za oporavak iscrpljenih radnika vrše se ispitivanja utjecaja aktivnog odmora na organizam čovjeka. Kao pomoć u primjeni aktivnog odmora sredstvima fizičkog vježbanja van mjesta stanovanja izraden je i priručnik za organizatore aktivnosti pod nazivom »Sport, Spiel und Wandern im Urlaub«.

U 1966. godini izgradilo je Turističko društvo Baška na otoku Krku, uz pomoć Sportservisa SD »Medveščak« — sadašnjeg Sportinženjeringa — igrališta za mali golf. Lokacija objekta izabrana je u hladovini nedaleko plaže gdje se u punoj sezoni kupa oko 3000 turista. Financijski

* Financijski ovoga rada bila je Savezna komisija SIV-a u Beogradu.

efekti i interesi turista za tu igru pokazali su opravdanost izgradnje. Već u prvoj godini i to od 27.VII do kraja sezone sredstva su vraćena i ostvarena je čista dobit od nekoliko stotina tisuća starih dinara. Slične efekte pokazale su i dvije viseće kuglane, kao i stolni tenis, koji su postavljeni na samoj plaži.

1967 godine Sportservis SD »Medveščak« uz suradnju »Generalturista«, Saveza za fizičku kulturu Hrvatske i Turističkog saveza Hrvatske, te stručnom pomoći Katedre za rekreaciju Visoke škole za fizičku kulturu u Zagrebu izgrađuje dva ogledna sportsko-rekreaciona centra i to na plaži u Makarskoj i uz hotel Verudela u Puli. Ispitivanja koja je vršio Institut za kineziologiju Visoke škole za fizičku kulturu pod vodstvom autora utvrdila su metodom anketnog postupka da:

1. Turisti daju prednost aktivnom pred pasivnim odmorom

2. Strani turisti daju prednost aktivnostima na vodi (skijanje, veslanje i jedrenje)

3. Kod stranih turista postoji veći interes za igranje tenisa

4. Bolji financijski efekti pokazuju se kod centara u koliko im je lokacija bliže plaži, gdje se nalazi mnogo kupaća

5. Interesi turista su veći prema sportskim sadržajima kod kojih nije mogućnost sudjelovanja vezana na uzrast, spol i prethodnu uvježbanost i koji ne uvjetuju velika fiziološka opterećenja.

Na bazi ispitivanja i dobivenih rezultata održano je u maju 1968 godine u Puli savjetovanje na temu: »Sportsko-rekreacioni oblici i sadržaji u turizmu«. Koristeći te rezultate prišlo se ispitivanjima u 1968 i 1969 godini.

1.3. Mogućnost primjene rezultata

Rezultati dobiveni ovim ispitivanjem omogućit će da se na temelju stavova i interesa posjetilaca centara proširuju postojeći i grade novi sportsko rekreacioni objekti, koji će popunjavati i zadovoljavati sadržaje boravke turista, te omogućiti daljnju turističku ekspanziju.

Dobiveni rezultati pomoći će da investitori u turizmu i banke putem kojih se kreditira turistička izgradnja sagledaju opravdanost ulaganja s obzirom na ekonomske efekte. Nadalje, područje rekreativnog tjelesnog vježbanja dobiti će novog finansijera u izgradnji materijalne baze, koja će van sezone omogućiti mještanima dotičnih sredina sportsku razonodu u cilju zdravlja, odmora i osvježanja.

Veliki doprinos imati će primjena dobivenih rezultata u oblasti zapošljavanja stručnih kadrova za rekreaciju sredstvima fizičke kulture i njihovom specifičnom obrazovanju.

To ispitivanje biti će korisno i za proizvođače opreme i rekvizita namijenjenih rekreaciji turista, kao i za projektne i građevinske organizacije u ovoj oblasti.

S obzirom na sličnu strukturu gostiju na većem području naše obale, dobiveni rezultati će se moći primijeniti i u drugim hotelsko-ugostiteljskim i turističkim sredinama.

(2) METODE RADA

2.1. Uzorak ispitanika

Ispitivanje je vršeno u sportsko-rekreacionim centrima u kojima su djelovali stručni kadrovi angažirani za rad putem Visoke škole za fizičku kulturu u Zagrebu. Vlasnici centara su bili različiti i to: Hotelsko-ugostiteljsko poduzeće »Plava laguna« u Poreču, Hotel »Solaris« u Šibeniku (radio od 1969.), »Sport-inženjering« Zagreb centara u Rovinju, Umagu. Puli, Rapcu i suvlasnik malog centra u Loparu na Rabu uz hotele »San Marino«.

Ispitivanje stavova i interesa turista korisnika usluga centara putem anketnog upitnika vršeno je 1968 godine, te je obuhvatilo 1171 ispitanika i to 786 muškog i 385 ženskog spola, ili 781 stranog i 390 domaćih turista. Ispitanici čine dio korisnika usluga centara, koji su pretežno (85%) bili redovni posjetioци u vrijeme svog boravka na moru. Oni su se dobrovoljno odazvali ispitivanju, tj. ispunjavanju anketnog upitnika. Utvrđivanje stavova i interesa turista prema sportsko rekreacionim sadržajima vršeno je na samim centrima u toku VII i VIII mjeseca. Među redovnim posjetiocima centara, koji čine osnovnu grupu ispitanika pretežno su bile grupe turista, kao i kompletne porodice.

2.2. Metode mjerenja

A. Metoda anketnog postupka

Ispitivanje stavova i interesa turista korisnika centara prema sadržajima i oblicima rada namijenjenog rekreaciji vršeno je metodom anketnog postupka.

Anketni list je umnožen na hrvatsko-srpskom, engleskom, francuskom, njemačkom i talijanskom jeziku. Ispunjavanje podataka ispitanik je vršio poslije korištenja usluga centra. Anketne listove su dobivali turisti na blagajnama centara, a ispunjavanje se vršilo okruživanjem odgovora ili unašanjem vrste aktivnosti za koju se ispitanik opredijelio, kao i upisivanjem slobodnih primjedaba i mišljenja.

B. Metoda opservacije

U cilju utvrđivanja frekvencije posjete centara korištena je metoda opservacije. U tu svrhu izvršen je slučajni izbor dana posmatranja po $K=3$, i to u razdoblju od 15. VII do 18. VIII 1969. Promatranje posjete centara vršeno je po satima u toku dana i to od 8 do 22 sata. U tu svrhu izrađeni su formulari u koje su unašane frekvencije posjete centara uz davanje podataka o vremenskim prilikama, kao i podacima o temperaturi mora. Praćenje su vršili rukovodioci centara ili blagajnici u centrima, koji su u tu svrhu dobili posebne upute.

C. Praćenje financijskih efekata

U cilju utvrđivanja financijskih efekata vezanih uz eksploataciju sadržaja konstruiran je formular u koji se se svakog dana unašali podaci o financijskom efektu pojedinih sportsko-rekreacionih sadržaja. Takva praćenja vršena su prije i poslije sezone (V, VI i IX mjesec) kao i u razdoblju glavne sezone (VII i VIII mjesec). Podaci o investicionim ulaganjima i troškovima vođenja centara dobiveni su od vlasnika pojedinih centara.

2.3. Metode obrade rezultata

Rezultati dobiveni anketnim postupkom svrstani su u tabele, te su izraženi u frekvencijama odgovora i transponirani u postotke. Obrada je izvršena prema odgovorima domaćih i stranih turista, te je osim tabela izvršen i grafički prikaz pomoću histograma.

Rezultati praćenja posjete centara iskazani su frekvencijama posjeta po satima, kao i u prosječnim vrijednostima posjeta po satima u toku prije podneva, i pod rasvjetom. Ista obrada izvršena je i prema posjeti centara s obzirom na različite atmosferske prilike. Dobiveni rezultati prikazani su tabelarno i grafički.

Rezultati financijski efekata obrađeni su tabelarno iskazivanjem mjesečnog prometa u ND po centrima i prema sadržajima aktivnosti. Nadalje su iskazani investicioni troškovi i troškovi održavanja pogona pojedinog centra, kao i čista dobit u toku turističke sezone 1969. godine.

(3) REZULTATI ISPITIVANJA

3.1. Stavovi i interesi turista korisnika usluga centara

BAVITE LI SE SPORTOM I KAKO TO PROVODITE?

	Domaći turisti				Strani turisti				Bez odgovora
	U sport. organizaciji	Organiz. ali bez želje za sport. raz.	Sam ili u zajed. sa prijateljima	Svega	U sport. organizaciji	Organiz. ali bez želje za rezult.	Sam ili u zajed. sa prijateljima	Svega	
Redovito	104	28	40	172	155	66	84	305	
Povremeno	17	49	136	201	38	81	283	392	
Ne bavim se				17				38	

	DA LI STE POSJETILI CENTAR?				
	Domaći		strani		Bez odgovora
	f	%	f	%	
Više puta	337	87,5	625	82,8	
samo jednom	48	12,5	130	17,2	
Ukupno	385		755		31

Tabela 3 KAKO STE SAZNALI ZA SPORTSKI CENTAR?

	Domaći		Strani		Bez odgovora
	f	%	f	%	
a) preko plakata na ulici	66	16,9	179	24,1	
b) od prijatelja i znanaca	88	22,6	133	17,9	
c) po dolasku u hotel na recepciji	32	8,2	84	11,3	
d) prilikom prolaska u centar	100	25,6	300	40,4	
e) već prošle godine koristio sam centar	104	26,7	46	6,2	39
Ukupno	390		752		39

Tabela 4. PODACI O SMJEŠTAJU

	Domaći		Strani		Ukupno	Bez odgovora
	f	%	f	%		
a) u hotelu	59	15,6	421	56,8	480	
b) u kampu	38	10,0	171	23,1	209	
c) privatno	67	17,7	106	14,3	173	
d) u vlastitom stanu	70	18,5	13	1,8	83	
e) u odmaralištu	27	7,1	6	0,8	33	
f) kod rodbine	28	7,4	16	2,2	44	
g) stalno boravim u ovom mjestu	90	23,7	8	1,1	98	51
Ukupno	379		741		1120	51

UKUPNA RANG LISTA — STRANI TURISTI

Interes prema postojećim sadržajima

1. mali golf
2. stolni tenis
3. tenis
4. skijanje na vodi
5. gađanje
6. jedrenje
7. odbojka
8. plivanje
9. nogomet (mali)
10. košarka
11. kajak
12. veslanje
13. motor. čamac
14. rukomet
15. badminton
16. skok padobranom
17. gimnastika
18. biciklizam

Prijedlog za nove aktivnosti ili proširenje

1. stolni tenis svi traže više stolova
2. boče
3. jahanje
4. jedrenje
5. tenis
6. ronjenje
7. skijanje
8. mali golf
9. biciklizam
10. go-kart
11. luk i strijela
12. golf
13. gimnastika
14. trambolin
15. gađanje
16. badminton
17. ribolov
18. yogi

UKUPNA RANG LISTA — DOMAĆI TURISTI

Interes prema postojećim sadržajima

1. mali golf
2. stolni tenis
3. gađ. zrač. puškom
4. tenis
5. kuglanje
6. pikado
7. skijanje na vodi
8. judo - karate - džiu-džica
9. nogomet
10. košarka
11. plivanje
veslanje
12. luk i strijela
13. jedriličarstvo
14. odbojka
15. rukomet
16. sve aktivnosti se sviđaju
17. badminton
18. letenjem zmajem
letenje padobranom
gimnastika
igre s loptom
kroket

Prijedlog za nove aktivnosti ili proširenje postojećih

1. košarka
mali nogomet
2. skijanje na vodi
3. tenis
4. odbojka
5. vaterpolo
6. rukomet
7. jedrenje
podvodne aktivnosti
8. mali golf
9. tobogan
10. veslanje
jahanje
atletika
kuglanje
šah
11. bočalište
12. plivanje
13. badminton
14. sandoline
luk i strijela
gađanje
15. stolni tenis
motorni čamac
16. pikado
17. letenje zmajem
rvanje
skakaonice
veliki golf
18. Ostali sadržaji (judo-karate, stolni nogomet, boks, fliperi, sport. ribolov, autodrom, kroket, glineni golubovi i bicikli)

Tabela 5. DA LI STE ZADOVOLJNI SA UREĐENOSTI OBJEKTA

	Domaći		Strani		Ukupno		Bez odgovora
	f	%	f	%	f	%	
Zadovoljan	189	49,4	424	57,6	613	54,8	
dijelom zadovoljan	166	43,3	286	38,9	452	40,4	
nisam zadovoljan	28	7,3	26	3,5	54	4,8	52
	383		736		1119		52

Tabela 6 ZAŠTO STE KORISTILI USLUGE SPORTSKOG CENTRA?

	Domaći		Strani		Ukupno		Bez odgovora
	f	%	f	%	f	%	
jer sam navikao da se bavim sportom	166	41,8	197	24,2	369	30,0	
jer sam željan igre i kretanja	120	30,2	447	55,0	567	46,9	
jer su me nagovarali prijatelji	13	3,3	21	2,6	33	2,7	
jer mi je bilo dosadno	44	11,1	70	8,6	114	9,4	
jer smatram da aktivan odmor koristi zdravlju	54	13,6	78	9,6	132	10,9	
	397		813		1209		

Tabela 7. SMATRATE DA BI SVAKO TURISTIČKO MJESTO TREBALO DAVATI SPORTSKO REKREACIONE USLUGE?

	Domaći		Strani		Ukupno		Bez odgovora
	f	%	f	%	f	%	
Da	364	96,3	726	96,8	1090	96,6	
Ne	7	1,9	10	1,3	17	1,5	
Ne mogu se odlučiti	7	1,9	14	1,9	21	1,9	43
	378		750		1128		43

Tabela 8 PRILIKOM ODREĐIVANJA MJESTA ZA LJETOVANJE, DA LI VAM JE VAŽAN PODATAK O MOGUĆNOSTIMA BAVLJENJA SPORTOM?

	Domaći		Strani		Ukupno		Bez odgovora
	f	%	f	%	f	%	
Da	316	82,3	545	71,9	861	75,4	
Ne	36	9,4	119	15,7	155	13,6	
Ne mogu se odlučiti	32	8,3	94	12,4	126	11	29
	384		758		1142		29

3.2. Rezultati frekvencije posjeta centara u toku dana s obzirom na vremenske prilike

U razdoblju između 15. VII i 18. VIII 1969. izvršeno je zapažanje posjeta centara tokom 12 dana ($K=3$), te je utvrđeno da je putem sportsko-rekreativnih sadržaja u Umagu (Punta), Poreču (Plava laguna, Parentium, Auto-kamp i Špadići), Rovinju (Crveni otok, Katarina i Park hotel), Puli (Verudela i Zlatne stijene), Loparu (»San Marino«), Rapcu i Šibeniku (hoteli »Solaris«) našlo aktivan odmor 34.387 turista.

PREGLED UKUPNIH FREKVENCIJA POSJETA CENTARA PO SATIMA

Frekvencija sati	Posjeta centara po satima	
	f	%
do 9 sati	799	2,7
9 — 10 sati	2439	7,0
10 — 11 sati	3020	8,8
11 — 12 sati	2358	6,8
12 — 13 sati	1531	4,4
13 — 14 sati	2135	6,2
14 — 15 sati	2906	8,4
15 — 16 sati	3572	10,4
16 — 17 sati	3624	10,5
17 — 18 sati	3361	9,7
18 — 19 sati	2280	6,6
19 — 20 sati	1846	5,4
20 — 21 sati	2575	7,5
21 — 22 sati	1561	4,5
22 i dalje	382	1,1
Ukupno	34378	100,0

FREKVENCIJA POSJETA CENTARA OBZIROM NA DOBA DANA

Doba dana	F	%
(A) Prije podne (do 12 h.)	8.616	25,0
(B) Poslije podne (12 - 20 h.)	21.253	62,0
(C) Pod el. rasvjetom (od 20 h.)	4.518	13,0
Ukupno:	34.387	100,0

FREKVENCIJA POSJETA OBZIROM NA VREMENSKE PRILIKE

Vremenske prilike	F	%
(1) Sunčano i toplo, more mirno	20.388	59,3
(2) Promjenljivo, oblačno, more uzbur.	12.678	36,9
(3) Kišovito, more nemirno	1.321	3,8
Ukupno:	34.387	100,0

PROSJEČNA DNEVNA FREKVENCIJA POSJETA CENTARA, SA SADRŽAJIMA NA VODI I BEZ SADRŽAJA NA VODI, U ODNOSU NA VREMENSKE PRILIKE

Vrem. prilike	Centri	
	sa sadržajima na vodi	bez sadržaja na vodi
Sunčano	478	151
Promjenljivo	306	219
Kišovito	322	202

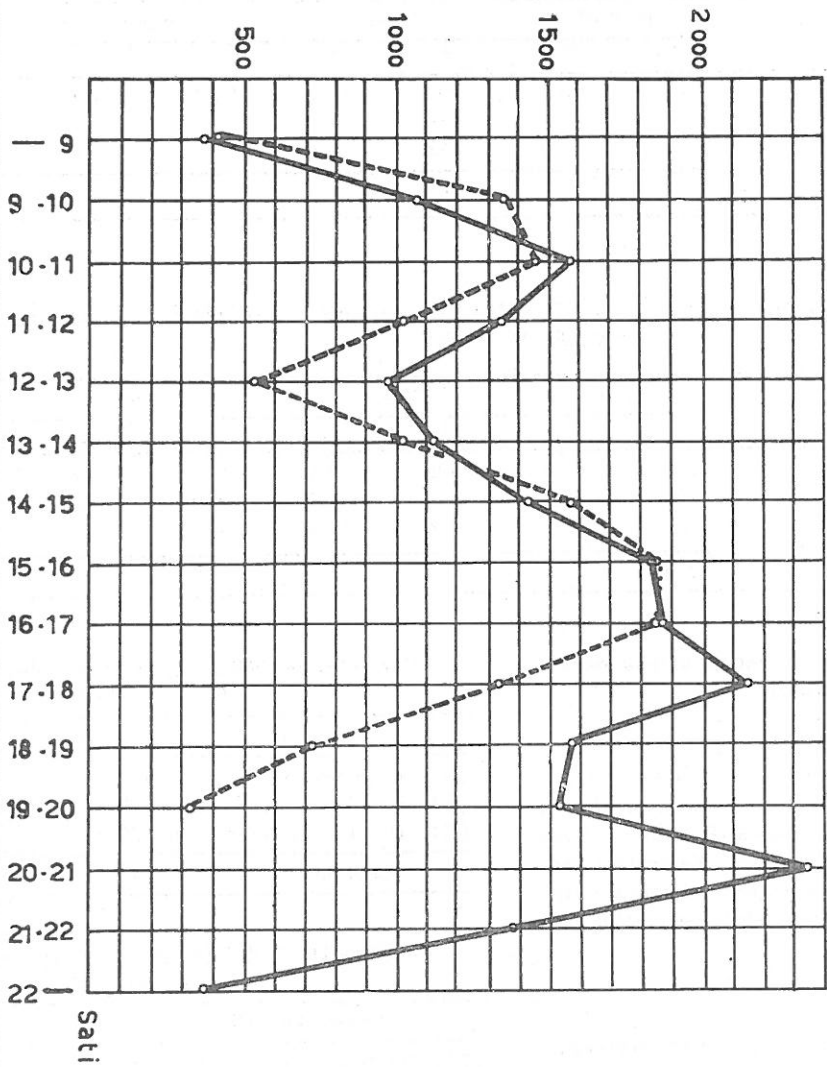
PROSJEČNA FREKVENCIJA POSJETA U JEDNOM SATU, CENTARA SA RASVJETOM I BEZ RASVJETE

	C. sa rasvjetom	C. bez rasvjete
Prije podne	1.099	1.054
Poslije podne	1.564	1.139
Pod elek. ras.	2.009	

PROSJEČNA FREKVENCIJA POSJETE PO SATIMA, CENTARA SA RASVJETOM I BEZ RASVJETE

R.F.

GRAFIKON 12

LEGENDA:

———— C. SA RASVJETOM

----- C. BEZ RASVJETE

SATI	C. SA RAS.	C. BEZ RAS.
9	392	407
9-10	1086	1353
10-11	1575	1445
11-12	1344	1014
12-13	994	537
13-14	1129	1006
14-15	1424	1582
15-16	1829	1843
16-17	1879	1843
17-18	2150	1315
18-19	1580	705
19-20	1529	317
20-21	2333	
21-22	1394	
22	382	

UKUPNA FREKVENCIJA POSJETA CENTARA
KOJI IMAJU RASVJETU

	F	%
Prije podne	4.397	20,9
Poslije podne	12.514	59,5
Pod električnom ras.	4.109	19,6

3.3. Rezultati ekonomske analize sportsko rekreacionih sadržaja u turizmu

Pregled troškova investicija u sadržaje, ukupnog prometa i čiste zarade po centrima za sezonu 1969. (u ND)

Centri	Investicioni troškovi	Ukupni promet do 1. X 1969.	Troškovi vođenja i održavanja	čista zarada	
				u ND	%
Umag — Punta	300.100	88.622	55.865	32.757	38%
Rovinj — Crveni otok	124.950	27.641	13.841	13.800	50%
Rovinj — Katarina	116.150	17.791	9.540	8.251	46%
Rovinj — Park hotel	43.950	23.291	11.150	12.141	52%
Pula — Verudela	266.000	70.782	41.028	29.754	42%
Pula — Zlatne stijene	27.500	18.699	6.710	11.989	64%
Rabac	56.000	57.093	20.730	36.363	64%
Lopar — San Marino	39.700	21.127	10.480	10.647	50%
Poreč — Plava laguna (4 centra)	3.325.720	795.571	394.500	401.071	50%
Šibenik »Solaris«	300.000	35.485	8.667	26.818	75%
Ukupno:	4.600.070	1.156.102	572.511	583.591	50%

Ukupni promet po centrima van sezone i u sezoni

Centar	van sezone	u sezoni	Ukupni promet	% prometa van sezone
	V, VI i IX mj.	VII i VIII mj.		
Umag — Punta	24.281	64.341	88.622	29%
Rovinj — Crveni otok	7.892	19.749	27.641	29%
Rovinj — Katarina	2.907	14.884	17.791	16%
Rovinj — Park hotel	5.500	17.791	23.291	24%
Pula — Verudela	19.804	50.978	70.782	28%
Pula — Zlatne stijene	6.374	12.325	18.699	34%
Rabac	22.207	34.886	57.093	39%
Poreč »Plava laguna 4 centra	299.468	469.103	795.571	38%
Lopar »San Marino«	9.315	11.812	21.127	44%
Šibenik »Solaris«	14.310	21.175	35.485	40%
Ukupno:	412.058	744.044	1.156.102	36%

Pregled troškova investicija ostvarenog prometa po nekim vrstama sadržaja za sezonu 1969. godine (V-X mj.)

Sadržaj	Broj sadrž.	Investicije	Ukupni promet	Prosječan promet po sadržaju	Investicije
					Ukupan promet 1969. g.
GLISER (skijanje, vožnja, letenje)	4	184.400	148.825	37.206	1,2
posudba maski, peraja i dihal.	29	1.470	7.646	264	0,2
sandoline	50	60.000	49.718	994	1,2
jedrilice	11	77.000	73.840	6.891	1,0
čamac na vesla	12	48.000	25.490	2.124	1,8
motorni čamac	25	370.000	221.482	8.859	1,6
košarka	2	60.000	1.970	985	30
badminton	2	34.000	2.912	1.456	12
tenis	11	800.000	79.431	7.220	10
stolni tenis	32	26.100	67.304	2.103	0,4

mali golf	12	1.050.000	241.585	20.132	4,3
zračne puške	23	46.000	47.084	2.047	1,0
staze					
viseće kuglane	15	14.100	2.227	148	6,3
pikado (pera)	15	1.200	1.232	82	1,0
fliperi	7	26.000	14.198	2.028	1,8
luk i strijela	2	1.000	420	210	2,4
bočanje	4	20.000	905	226	22,0
bicikli	40	14.000	24.144	603	0,5
biljar automat.	1	1.500	778	778	2,0
biljar karambol	1	1.800	1.713	1.713	1,0
automat. streljana	1	80.000	5.913	5.913	13,0
jahanje	3				
konjaposuđena			18.210	6 070	—

(4) ZAKLJUČAK

Nakon izvršenog ispitivanja koje se provodilo tokom 1968 i 1969 godine u sportsko rekreacionim centrima za turiste na obali Jadrana, može se na temelju dobivenih rezultata zaključiti:

4.1. Ispitivanjem stavova i interesa turista korisnika usluga centara:

a) da se 92% korisnika usluga bavi tjelesnim vježbanjem u svom mjestu stanovanja (27% u sportskim registriranim organizacijama, a 65% rekreativnim tjelesnim vježbanjem),

b) da je 85% korisnika usluga centara redovno posjećivalo centre u toku godišnjeg odmora,

c) da je pogodnost lokacije centara (uz plaže ili mjesta gdje se turisti kreću i zadržavaju) najznačajniji faktor propagande i informiranja turista o sportsko-rekreativnim uslugama,

d) da je u odnosu na sadržaje koji su ostvareni u centrima 1968 godine najveći interes kod domaćih turista postojao za mali golf, stolni tenis, za gađanje zračnom puškom, tenis, kuglanje, »pikado« i skijanje na vodi, dok su se strani turisti nakon malog golfa i stolnog tenisa najviše zadovoljavali tenisom, skijanjem na vodi, gađanjem zračnom puškom, jedrenjem i odbojkom,

e) u odnosu na uvađanje novih sadržaja ili proširenje postojećih strani turisti predlažu: stolni tenis, bočanje, jahanje, jedrenje, tenis, ronjenje, skijanje na vodi, mali golf i vožnju na biciklima, a domaći košarku, mali nogomet, skijanje na vodi, tenis, odbojku, vaterpolo, rukomet, jedrenje, ronjenje i mali golf,

f) razlike između domaćih i stranih turista pokazuju se u većem broju stranih turista srednje i starije dobi koji su u svojim mjestima stanovanja uključeni u rekreativno tjelesno vježbanje, i koji kao glavni razlog posjećivanja centara iznašaju (55%) »jer sam željan igre i kretanja«, što je odraz visokog nivoa industrijalizacije, civilizacije i njihovih negativnih popratnih pojava,

g) velika većina ispitanika (96,5%) smatra da bi svako turističko mjesto trebalo imati sportsko rekreacione sadržaje kao sastavni dio turističkih usluga, dok 82,3% domaćih i 71,9% stranih turista smatra da su im informacije o takvim uslugama važan podatak prilikom određivanja mjesta ljetovanja.

4.2. Ispitivanjem frekvencije posjete centara:

a) da centri trebaju davati usluge u toku glavne sezone od 9—23 sata, a ukoliko posjeduju igralište tenisa, plovni park i konje za jahanje, već od 6 sati ujutro,

b) da je frekvencija posjeta centara koji daju sadržaje na kopnu povećana u toku oblačnih ili vjetrovitih dana, kada se turisti ne mogu sunčati i kupati,

c) da je rasvjeta na objektima značajan faktor povećanja posjete centara, jer smanjuje pad krivulje prosječnog posjeta u razdoblju od 17—20 sati i uvjetuje najveću prosječnu frekvenciju posjeta po satima (od 20—22 sata).

4.3. Ispitivanjem ekonomske opravdanosti ulaganja u materijalne usluge za sportsko rekreacioni sadržaj:

a) da su investiciona ulaganja opravdana, jer se uložena sredstva u izgradnju sportsko rekreacionih centara mogu amortizirati u razdoblju od 4—16 godina putem čiste zarade, koja iznosi od 38—75% ostvarenog prometa na centrima, što je ovisno od adekvatno izabranih sadržaja prema broju i strukturi turista, lokaciji, rasporedu i uređenosti objekata, te stručnosti i organizaciji rada centara,

b) da je rad centara u predsezoni i postsezoni veoma značajan ne samo iz aspekta rasonode turista, već i radi financijskih efekata, jer je 36% ukupnog prometa ostvareno u tom razdoblju, iako je jedan dio centara započeo radom u VI ili čak u VII mjesecu,

c) da sportsko rekreacioni sadržaji koji ne zahtijevaju skupe drenažne asfaltne ili zrnate površine imaju rok amortizacije od 1—3 godine s obzirom na interes turista i postojeće pogodne cijene usluga, te da im je vijek trajanja duži od roka amortizacije,

d) da u većim turističkim područjima (hoteli ili plaže za 3000 i više turista) u sklopu sportsko rekreacionih sadržaja mogu naći ekonomsku opravdanost obzirom na ukupan financijski promet centara i asfaltne površine za sportske igre (naročito ukoliko je to univerzalna površina, koja se može koristiti za sve sportske igre, kao i za neke druge sadržaje).